

Калиця А. Р.
Студентка 3-го курсу ФСП НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Борець Л.В., к.ю.н., доцент

МИРОВА УГОДА: АКТ СУДОВОЇ ВЛАДИ ЧИ ДОГОВІР МІЖ СТОРОНАМИ СПОРУ?

В цивільному судочинстві є певні категорії справ, для яких найефективнішим способом вирішення спору є укладення мирової угоди між сторонами. За допомогою укладення мирової угоди сторони судового провадження можуть запропонувати варіант вирішення справи, який є прийнятним для всіх учасників судового процесу, розподілити спірні права та обов'язки або взагалі відмовитися від них, якщо сторонами при вирішенні спору було досягнуто компромісу.

Як вже було зазначено раніше, укладання мирової угоди в деяких випадках є кращим варіантом вирішення проблеми, але цивільне процесуальне законодавство, визначаючи порядок укладання та схвалення мирових угод, залишає без належного правового регулювання порядок розірвання, зміни, визнання мирової угоди недійсною. Можливо саме через відсутність комплексного регулювання інституту мирової угоди, інколи умови, які на перший погляд здаються зрозумілими й прозорими можуть в майбутньому викликати серйозні ризики і загрози.

Згідно чинного Цивільного процесуального кодексу України мирова угода укладається з метою врегулювання спору на основі взаємних поступок кожної з сторін судового провадження й стосується лише прав та обов'язків учасників судового процесу та предмету позову.

На практиці ж часто виникає ситуація, коли одна сторона не має наміру виконувати взяті на себе зобов'язання й виникає потреба у захисті прав та інтересів іншої сторони судового процесу. Для того, щоб уникнути виконання взятих на себе зобов'язань сторона судового провадження може послатися на інше розуміння нею положень мирової угоди. В такому випадку інша сторона для захисту своїх прав повинна звернутися до суду.

Тому питання виконання мирової угоди є доволі проблемним. Насамперед це можна пояснити існуванням різних підходів у розумінні юридично-правової природи мирової угоди. Мирова угода може розглядатися з одного боку як акт сторін, а саме – зобов'язання, який виникає на підставі договору, а з іншого – як акт судової влади. На сьогоднішній день мирову угоду ще розуміють, як акт судової влади, завдяки чому можна говорити про її примусове виконання. Адже ухвала про закриття судового провадження та визнання мирової угоди за її процесуальним значенням прирівнюється до судового рішення. На разі ухвала про визнання мирової угоди виключена із переліку виконавчих документів, наведеному у Законі України «Про виконавче провадження». Позиція законодавця стосовно такого виключення наступна: мирова угода за своєю юридично-правовою природою – це домовленість сторін, а тому не може мати ознак судового рішення й містити у собі вимоги про вчинення певних виконавчих дій. Але така позиція є досить неоднозначною, адже до ухвалення судового рішення у зв'язку з укладенням сторонами мирової угоди суд зобов'язаний роз'яснити сторонам наслідки такого рішення, а також перевірити чи відповідає така угода нормам чинного законодавства, чи не порушуються права, свободи чи інтереси інших осіб, чи дійсно узгоджуються дії представника з інтересами сторони, яку він представляє. Тому у випадках, коли умови мирової угоди не відповідають законодавству, порушують права, свободу чи інтереси інших осіб, суд постановляє ухвалу про відмову у визнанні мирової угоди і продовжує судовий розгляд справи. Також суд не визнає мирову угоду у справі, в якій законний представник однієї з сторін вчиняє дії, що суперечать інтересам особи, яку він представляє.

Якщо ж мирова угода не порушує законодавчих норм і визнається судом, то за клопотанням сторін суд може постановити ухвалу про визнання мирової угоди.

Таким чином, можна зробити висновок, що нормами Цивільного процесуального законодавства мирова угода не визначається як акт судової влади, адже якщо суд визнає мирову угоду, то її подальше затвердження не є обов'язковим.

Список використаних джерел:

1. Господарський процесуальний кодекс України від 28 листопада 1991 р. //ВВР. - №6. – Ст. 78
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 квітня 2004 р. //ВВР. - №40-41, 42. – Ст. 175
3. Юридична колегія «Центр реалізації права». А. Соболевський. Мирова угода в цивільному процесі. Роз'яснення чи зміна умов? [Електронний ресурс] // Сайт Юридичної колегії «Центр реалізації права». – Режим доступу: <http://crp.in.ua/ua/articles/id-62/>
4. М. Джевага. Мирова угода сторін. Ефективний спосіб вирішення спору чи глухий кут в цивільному процесі? [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://www.urzona.com/index.php?option=com_content&view=article&id=747:2013-01-26-20-22-59&catid=81:2010-08-09-18-12-46&Itemid=105